

KUSTBON

SVENSK VECKOTIDNING

TIONDE
ÅRG.
No 27

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

24 aug.
1927

Rikssvenskt studiebesök.

Det synes som om antalet av de riks- och Finlandssvenskar, som sommartid söka sig till Hapsal och de staden omgivande svenskbygderna, främst Ormsö och Nuckö, ökas för varje år. Man vill gärna tyda detta så, att intresset för Estlands svenskar och deras livsförhållanden har stegrats och alltjämt är i stigande. Innevarande år har redan ett stort antal fränder från Sverige och Finland gästat oss.

Den 12 augusti anlände med 3 bilar ett större sällskap rikssvenskar direkt från Reval. Efter en rast hos herrskapet Saar på Taebla gård fortsattes över Linnamägi — Sutlep till Birkas. Här gjordes ett längre uppehåll för besående av skolan och egendomen, varjämte lunsch intogs på skolan. Gästerna, som utgjordes av allsvenska stordbrukare, vartill anslutit sig riksdagsman A. Pers med son från Vesterås samt estniska ministern från Stockholm E. Virgo och tvenne estn. jordbrukskonsulenter, tillsammans 16 personer, voro synnerligen intresserade av skolans jordbruk, stallar och jordbesättning, och uttalade sig berömande härom.

Vid måltiden välkomnades gästerna av folksekreterare N. Blees, varefter agronom E. Adelberth redogjorde för skolans arbete och jordbrukets utveckling. Direktör G. Leufvén, Stockholm, som var sällskapets färdledare, tackade för gästfriheten och för vad som visats

på Birkas. Han försäkrade, att skolan alltjämt kunde förlita sig på stöd och förtroende från Sverige och att Birkas såväl som estlandssvenska befolkningen förtjänade sådant stöd. På förslag av Direktör Leufvén beslöto gästerna samfällt att offra ett bidrag till en fond för betesförbättring och dikning vid Birkas. Härtill skänktes omedelbart 17.000 Emk., varjämte hjälp för anskaffning av konstgödnings (för betesmarkerna) och av några ayreshire-avelsdjur utlovades. På väg till Österby besågs Karl och Johan Amans gårdar.

Det var redan nära kvällstimman, när motorbåten inlastade gästerna vid Nuckö brygga och styrde mot Ormsö. Kl. 6 nåddes Sviby brygga, som var rikt flaggsmydd och dessutom prydd till hela sin längd med äreportar av ungbjörkar i fager grönska. På stranden väntade ett 20-tal skjutsar. De flesta fingo sig var en passagerare. Välkomstanföranden hölls av herr Vikström, Sviby och J. Berggren, Norrby. Det hela verkade i högsta grad imponerande på gästerna.

I Sviby besågs hr Vikströms gård, sedan Ormsö kyrka, som demonstrerades av kyrkoherde Klasson. Förfriskningar bjöds i prästgården och slutligen intogs supé å pensionat Kalff. Här talade kyrkoherde Klasson och direktör Leufvén, vilken senare uttalade gästernas beundran för den trohet mot svenskhet och svenskt modersmål, som de härute sett prov på. — Till S. O. V:s lokal-

Svenska Odlingens Vänners LOTTERI

Dragningen, som första gången skulle äga rum den 25 mars, har ännu en gång behövt uppskjutas, men nu för sista gången och till den 25 september.

Lotter å 25 mark kunna därför ännu erhållas såväl på postkontor som å Riddaregatan 3, Reval, även genom skriftlig beställning.

Vinsternas antal är 187, huvudvinsten är 25.000 Emk.

Vi bedja våra gynnare i fortsättningen understöda lotteriet, som är ett behjärtansvärt företag för befrämjande av svenskhetens arbetet bland Estlands efterblivna svenskar, med att köpa och sprida lotter.

Varje prenumerant av Kustbon borde köpa en eller några lotter. Det vore ett sätt att dra sitt strå till stacken i arbetet för svenskheten. Beställ därför redan i dag biljetter genom att insända så många 25 markor, som Ni önskar lotter. Det finns läsare, som köpt ända till 100 lotter på en gång.

Pengar för sålda lotter jämte talonger torde snart återsändas.

“Svenska Odlingens Vänner”
Riddaregatan 3, Reval.

avdelning överlämnades en gåva av 5000 Mk. för jordbruksnyttigt ändamål. —

Efter måltiden, då kl. redan var nära 9 på kvällen höll riksdagsmannen och redaktören And. Pers ett mycket uppmärksamt föredrag till de å den öppna platsen vid ryska kyrkan talrikt församlade ormsöborna. Han gjorde härvid jämförelse mellan de gamla sederna och de äktsvenska bygderna härute och de i hans hembygd i Dalarna, och fann många likheter. Vidare manade han till att vid mottagandet av nya tidens hjälpmedel hålla kvar enkelheten och förnöjsamheten samt till att öva trohet mot såväl det svenska arvet som mot det estniska fosterlandet. — Kyrkoherde Klasson tackade och utbringade ett leve för fäderneslandet.

Medan dagrarna svunno och efterträddes av dunkel och stillhet skedde återfärden. Som vid ankomsten stodo skaror av unga och gamla utmed vägen, då vagnkaravanen rullade mot Sviby brygga. Hurraropen skallade gång på gång, då båten lade ut på den spegelblanka sjön. "Det var en underbar afton och det har varit en underbar dag, en sådan, som vi ej förr upplevat!" — Så hördes gästerna gång på gång försäkra. De skola säkert länge minnas denna dag.

Nära midnatt anlades vid Hapsals brygga och snart därefter vid Nuckö brygga, där bilarna väntade. Kl.^{1/21} passerades åter Birkas och först i tidiga morgonstunden, kl. 4—5. anlände bilarna med de svenska gästerna till Reval. Casanier.

Något om bondgårdens byggnader, gårdsplan och trädgård.

Vi genomleva för tillfället en nydaningsfeber på alla områden. I synnerhet ombyggnad under krigsåren förfallna byggnader och hela bondgårdar samt grundläggas nya egna hem på de styckade nybyggarställena. Beklagligt nog göres det dock ofta utan grundlig plan och föga omtanke. Man vräker utan vidare ned ett av de nödvändigaste husen, t. x. boningshuset någonstan i ett hörn och, när sen andra nödiga byggnader böra uppföras, finns det ingen passende plats för dessa. Man placeras ett hit och ett annat dit och hur man än vändas, så kom-

ma husen dock att liggas om varandra utan minsta ordning. Trädgårdsland med lämpligt läge till gården är här naturligevis ofta alldeles förbisett. En så där på slump uppkastad bondgård blir högst osymmetrisk och osnygg, samt än värre, arbetet och sysslandet vid gården blir mångdubbelt försvårat genom byggnadernas opraktiska läge till varandra.

I en planlöst uppbyggd bondgård befanns häststallet ligga 30 meter från boningshuset och redskapsboden 35 m. från häststallet. Då detta avstånd utan olägenhet kunnat minskas till 10—15 m., så blir här ett överskott på minst en sträcka av 60 m. Antar vi att man är tvungen att gå denna sträcka mellan bostad, häststall och redskapsbod, fram och åter, minst tre gånger om dagen året runt, så blir det följande sträcka: (60 m. + 60 m.) × 3 × 365 = 131.400 m. eller 131 klm. 400 m. Det är i alla fall något mera än landsvägen från Nuckö till Reval. Om man nu har övriga byggnader lika opraktiskt liggande, så har man under årets lopp, utan att själv veta av det, onödigt kanske flera gånger trasakat fram och åter till fots från Nuckö till Reval. Vem skulle annars vilja vara med om en sådan ganglös motion i vårt moderna tidevarv?! Bygg därför aldrig utan omtanke och noggrann plan! Först uppgöres planen för byggnaderna, också för sådana, som av omständigheterna först i avlägsen framtid komma att byggas. Härnäst måste gårdsplanen uppgöras, så att samtliga byggnader komma på lämpligt avstånd och praktiskt läge till varandra, även för trädgården bör det finnas tillräckligt stort stycke jord reserverat söder om byggnaderna. Hästarna böra ha foder och tillsyn ofta samt sent och tidigt, därför bygges häststallet med intilliggande redskapsbod närmast boningshuset. Svinstallet får inte heller vara för långt från köket, ty dit kommer allt köksavfall. Kostallet kan däremot vara något mera avlägset från boningshuset.

(Fortsättning).

R. Timmerman.

En sommarvistelse på Birkas.

Från den 7 juli till den 8 augusti d. å. hade ett par revalsvenska familjer nöjet att vistas

Föredrag

om "Färöarna" och "Världseriket" hålles fredagen den 26 ds kl. 8 e. m. i. Sjömanshemmet, Nya Hamngat, 11, av **Sigert I** från Färöarna.

på Birkas folkhögskola, och den vistelsen har i flera avseenden varit av stor nytta och betydelse för såväl sommargästerna själva som även för Birkas. Det har varit synnerligen intressant att få en grundligare inblick i livet och arbetet på skolan under den skönaste tiden av året. Den som var gladast åt denna ferievistelse var skolans sommarrektor och agronom E. Adalberths ställföreträdare, nämligen Fil. magister och agronom Lolo Stenberg, lektor vid Åbo Högre svenska lantbruksläroverk. Skolans egna lärarkrafter voro borta, rektorsparet Söderbäck har lämnat skolan för alltid och herrskapet Adalberth hade rest till Sverige för att tillbringa sommaren där. Det var icke så lätt för en sommarrektor att ensam reda sig, då under tiden remont i skolan och ombyggnadsarbete i ladugården pågick och de tätt på varandra kommande brådskande sommararbetena krävde sin man. Dessutom var det allt som oftast rikssvenska och finländska besök, ty Birkas är redan känt över allt, och redan den omständigheten gjorde, att det nödvändigt även behövdes någon kvinnlig representant på skolan. Då därför kommo förberedelserna till mottagningen av det rikssvenska Lantbrukssällskapets studieresa till skolan den 12 aug., och sommarrektorn själv några dagar tidigare var tvungen att resa hem till Finland, så kan man förstå huru oändligt mycket arbete hade hopats för att få allt och behövdes i skick. I detta sammanhang kunna vi icke underlåta att framhålla, att Magister Stenberg var mannen på sin plats och att hans förtjänster för skolan varit stora. Men det gällde även för feriegästerna att plocka ogräs, kratta gångarna i parken, skura och sopa samt även spela värinneskap vid besök. Tack vare fru H. Wichmanns

energi gick allt väl i lås och Birkas blev reprenterat på ett mycket värdigt sätt. Fru Wichmann fick sedan även i uppdrag att å föreningens vägnar som värdinna stå för anordningarna och representera S. O. V.: s värdinneskap vid mottagningen av de svenska jordbrukarna, vilket allt skedde på ett utomordentligt bra sätt. Detta länders fru H. Wichmann till heder. Ehuru sommarvistelsen var synnerligen arbetsam, så var den dock intressant och rolig, och man skulle nog vilja göra den om igen. —s.

Revals svenska skola.

Svenska skolan i Reval börjar sitt läsår 1927/28 den 29 aug. kl. 2 e.m. i estniska skolans lokal å Nygatan 15. Då remonten på Riddaregatan 3 blivit slutförd, är det meningen, att skolan sedan — ungefär efter en månad — skall flytta dit. Skolans elever och alla nyanmälda uppmanas härmed att vid nämnda tid infinna sig på Nygatan 15. — Till lärare har, som bekant, valts Andreas Stahl, som genomgått Nykarleby seminarium, och hoppas vi, att arbetet med en sådan ung frisk kraft skall komma att bedrivas med god framgång. Vi hoppas vidare, att skolan och dess arbete kommer att röna alla föräldrars och målsmäns intresse.

Gåvor.

För Birkas folkhög- och lantmannaskola, till en fond för betesförbättring och dikning, har jag å S. O. V:s vägnar mottagit av minister Edw. Wirgo sv. kronor 10:—

„ 11 svenska jordbrukare, tillhörande Sveriges

allm. Lantbrukssällskaps studieresa till Estland d. 10—21 aug. 1927 110:—
„ Riksdagsm. And. Pers, Wästerås. 50:—

Summa 170:—

eller Emk. 17.000:—

För skolans allmänna ändamål har av Rådman Göran Leopold, Helsingfors, mottagits 1000:—Emk. För dessa gåvor framföres här ett varmt och värdsamt tack!

Birkas, den 12 augusti 1927.
Å S. O. V:s vägnar
Emil Adalberth.

Under besöket på Wormsö har Direktör G. Leufèn som gåva av studiesällskapet till Svenska Odlingens Vänners lokalavdelning härstädes lämnat 5000 Emk. för inköp av jordbrukslitteratur.

För gåvan frambares här ett hjärtligt tack!
Wormsö, 12 aug. 1927.
Å S. O. V:s vägnar
Joel Nyman.

Märk väl!

Dragningen i Svenska Odlingens Vänners lotteri äger bestämt rum den 25 september. Vi bedja våra vänner anstränga sig och göra sitt bästa för lotteriet. Läs annonsen på första sidan!

Kretsrådsvälen i Harrien ägde rum den 21 och 22 dennes. Deltagandet har över allt varit mindrelivligt. Enligt de första sammanräkningarna torde jordbrukarna komma på första platsen och folkpartiet på fjärde.

De judiska minoriterna i Öst-europa. Kongressen för skyddandet av de judiska minoriteterna har inlagt protest mot det

ekonomiska och politiska förtrycket i Öst-Europa och de antisemitiska förföljelserna i Ryssland samt påkallat folkförbundets övervakning. Kongressen har utsett Genève till säte för kommittén för skyddandet av israeliternas rättigheter.

De allierade trupperna i Rhengebitet. Fransk-engelsk överenskommelse klar? I initierade kretsar anser man, att de fransk-engelska underhandlingarna om styrkan av de allierade trupperna i Rhenlandet stå inför sitt slut. I de viktigaste punkterna har enighet ernåtts.

Allsvenskt ting hålles i Göteborg nästa sommar. Enligt vad inhämtats kommer Riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet 20-årsjubileum och nästa allsvenska ting att äga rum i Göteborg omkring den 20 juni 1928. Inbjudan till deltagande i tinget kommer med det snaraste att utfärdas till alla Riksföreningens lokalavdelningar hemma och ute samt anslutna utlandssvenska föreningar, enskilda kända utlandssvenskar m. fl. arbetare i den allsvenska rörelsens tjänst.

Litteratur.

Ekon från Österled, ett estlands-svenskt minnesalbum med versifierade tankar och maningar av och till Estlands svenskar, sammanställda av Emil Adalberth, är en nyhet på bokmarknaden. Den lilla diktsamlingen är enligt författaren sammanställd främst till glädje för eleverna vid Birkas folkhög- och lantmannaskola å Nuckö, men den borde läsas även av alla andra estlandssvenskar och även dess gynnare i utlandet. Mats Ekman, en av bidragsgivarna, har skrivit sina verser på Nuckömålet. Arbetet är på sitt sätt mycket intressant och rekommenderas varmt. — Förlag: Svenska Odlingens Väner, Riddareg. 3, Reval, tryckt på Norra Skånes Tryckeri, Hesselholm 1927, pris 60 öre. Erhålles av agronom E. Adalberth, Birkas, Hapsala, Estland

Varamobadens Turisthotell Motala. Vid stranden av Väneren, 2. 5 från Motala, omgivet av furuskog. Hjälpension 5:50—7 kr. pr dag. Vin, gästestuga med piano. Elektriskt ljus, fin sandbotten, sol- & strandbad.

STADSHOTELLET I VIMMERBY
Innehavare: HULDA PETERS
REKOMMENDERAS
Post- och telegramadress:
Stadshotellet, Vimmerby.
Telefon: Vimmerby 6, 14.
15 rum med 30 bäddar.

STADSHOTELLET

≡ **LINDESBERG** ≡
REKOMMENDERAS

GÄSIVAREGÅRDEN

BORENSBERG
Rekommenderas
God mat — hemtrevliga rum — vackert läge.

HÄBO ULLSPINNERI, HÄBO

tillverkar Svenskullgarner, Vadmal, Sporttyger, Klädningstyger, Filtar och Schalar m. m., som erhållas antingen mot byte av ull eller i direkt köp. Lämnas Edra beställningar till något av våra ombud eller insänd direkt till fabriken. Prover erhållas gratis mot porto

RESERVERAD ANNONSPLATS

NORRKÖPINGS KEMISKA UNDERSÖKNINGSANSTALT

Trädgårdsg. 33. NORRKÖPING Tel. 1249
(Hjör kemiska undersökningar å tekniska produkter, malmer, metaller, vatten och livsmedelsfodermedel, och gödslingsmedel, urinprov, värnevädersbestämningar, arsenikprov, provtagningar m. m.)

Giftingeniör John Wanselin, stadskemist.

BILJETTER med tåg och båt i hela världen.
SOVPLÅTSBILJETTER
Hjälp och råd, vid PASSVISERINGAR RESGODS-FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau
Göteborg — Stockholm — Malmö

BESÖK VÄXIÖ

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.
NORRKÖPING
REKOMMENDERAS

Bland rostat kaffe intager
SVEABLÄNDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:
ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

KÖP SYDSVENSKA PETROLEUMS A.-B:s

BENSINMotor- och Belysningsolja
Tel. Malmö 11-53, 46-60**A.-B. KRONANS MINERALVATTENFABRIK**

UPPSALA tillverkningar rekommenderar sina av: Sockerdricka, Lemonader, Pommis, Vichyvatten, även på sifoner, Sodavatten, Appollinaris.

Specialité: Enbärdricka — Ice-cream.**LEJONSKOR**

garanterar ett förstklassigt fabrikat med största slitstyrka. Tillverkas av

Knisslinge Skofabriks A/B Vanås.

BESÖK SKÖFDE**Dam-, Herr- & Barntyger**Största sortering
Billigaste priser

FRITZDORFS

KLÄDESHANDEL

St. Nygatan 40-42. STOCKHOLM

SHELL**BENSIN OCH SMÖRJOLJOR**använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.**Aktiebolaget****GESTRIKLANDS YLLFABRIK JÄRBO.**Sporttyger, melerade Filter,
Vadmal och Kordebor.

Gods kvaliteter och billiga priser.

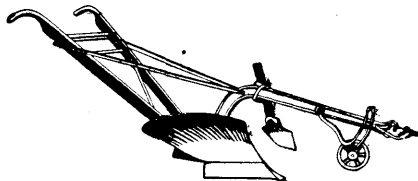
MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)Hamngatan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga **HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.**
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.**SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET**

GÖTEBORG STOCKHOLM MALMÖ

Avdelningskontor över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000

Telegrafadress: Kreditbolaget

Svenskar i Baltikum köp vid behov
LANTBRUKS-RESDKAP

från

NORRAHAMMARS BRUK

Norrahammar Sverige.

Representanter: A.-G. OSTA, Reval,

Ökonomische Gesellschaft Lettischer Landwirte, Riga.

Betald annonsplats**DRICK VÅR LÅGPASTEURISERADE MJÖLK**hållbar, gräddsätter som rå mjölk, har ingen kokt smak, är absolut fri från sjukdomsallstrande bakterier och har ej undergått någon som helsk kemisk förändring
Malmö Mjölksteriliserings A.-B.
Telefoner: Kontoret 437, Mejeriet 533**STADSHOTELLET i****NORA**rekommenderas.
Ljusa, trevliga rum för turister.**STADSHOTELLET**Karlskrona
REKOMMENDERAS
Ny regim

OSCAR ENGMAN.

KONDITORI BAGERISKEPPAREGATAN 29 — TELEFON 709-76
STOCKHOLMRekommenderar sin specialtillverkning av: Gott
Kaffebröd, Wienerbröd, Bakelser och Tårter
Högaktningstullt**ESTER DOMINICUS****De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningsloka**Tel. 771-08 Grevtulegatan 13
(Hörn-butiken) NORR 19203Specialaffär för *Spetsar och Byroderier*. — *Rikt urval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar.* Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.**Ingeniör****GUSTAV LARSON**BYGGNADENTREPR. VÄRDERINGAR
BESIKTNINGAR

Storkyrkob. 1 Telefon Norr 21071

UPSALA-EKEBY AKTIEBOLAGTelegramadress. Postadress. Telef. UPSALA:
EKEBY UPSALA EKEBYBRUK Riks 90 Allm. 92
Kakelugnar, öppna spisar Väggbeklädnads-
plattor Keramik, Mur- & Taktegel Glaserat
Fasadtegel Dräneringsrör.**Apoteket MÅRDEN**SURBRUNNSGATAN 28
Stockholm**Järnvägsrestauranten Malmö**i nya hemtrevliga lokaler med ingång
från SkeppsbronFullständig restauräntrörelse.
Smörgåsbuffé- Konditorlavdelning.**ELNA MÅRTENSSONS**

KONDITORI OCH KAFE

Tel. 460 Hamngatan, Ystad, Tel. 460
REKOMMENDERASServering under sommarmånaderna i villan Skogs-
hyddan i landshagan Tel. 477**ESLÖV****Mina handgjorda skodon**

stämplade

SANTESSON

tillfredsställa högsta möjliga anspråk.

AXEL HELLGREN

SKRÄDDERI

SIGTUNAGATAN 11, STOCKHOLM

REKOMMENDERAS

TEL. VASA 4416. VASA 469.

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolphs“, Rt. 440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämp-
liga för alla i marknaden förekommande
apparater och maskiner. — Begär offert!**FENIX****DRUVAN**

Föreningsgatan 7.

Engelbrektsgatan 5.

Intima och hemtrevliga rest.-lokaler.
Omtyckta klubbrom.

Direktion: A.-B. MALMÖ-Restauranger.

STORA HOTELLET, Linköping.Innehavre: Fru JENNY KLINGBOM.
Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet.
Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50
bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel
rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2.50 kr. Middag fr.
3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.**A.-B. BJÖRKLUNDS**Nejlkeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD
Landets största specialodling i sitt slag:**NEJLIKOR**I alla variationer erhållas hos varje blomster-
handlare i riket**BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG BORÅS**

Alla slags bomullsvävnader

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.**E. LINDELL**Saluhallen
UPPSALA

Tel. 3577 Tel. 3577

REKOMMENDERAR sina
prima kött-, fläsk- & charkuterivaror i parti och
minut.**Automaten
FRANSKA KÖKET**

Hörngatan 26, Stockholm Tel. S. 4635.

REKOMMENDERAS!

Den Gyllene FredenVid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.